

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

K. A. HEIBERG

MENNESKESKILDRING

BREVE OG FAMILIEHISTORIE

EJNAR MUNKSGAARD
KØBENHAVN
1942

*Copyright by
Ejnar Munksgaard
1942*

Printed in Denmark
PEDERSEN & LEFEVRE KØBENHAVN V

INDHOLD

Menneskeskildring	7
Lidt om Breve	10
Brev til en Historiker	17
Om Slægtsnavnes Udslettelse	20
Meddelelseteknik	23

MENNESKESKILDRING

Ikke alene de enkeltes Liv og Anskuelser, men ogsaa Slægternes Sammenhæng hører til de Kilder, hvorfra Kendskab om Mennesket og om Samfundet gror frem. Interessen for Fortidsskildring er en Higen efter større Viden og Sammenhæng, efter en mere omfattende Tumbleplads for Tanker og Sympatier, en intensere Oplevelen, en Sammenfatning af før og nu.

Man har forægtelig kaldt Historien og dens Problemer for Kontinuiteten mellem det uensartede. Men har dog ogsaa ganske modsat sagt, at Fortidskendskab er Forudsætningen for Selverkendelse. — Er man velvillig indstillet deroverfor, kan man kun beklage den, der ikke tør slaa Følge, og der er ganske vist mange, som helt mangler Sans derfor.

Interessen for Fortidsskildring kan søge til visse Romaner og Noveller, men nok saa godt til Virkeligheden: Som denne gives, gennem Erindringer og Breve, faar man Skikkelserne og Begivenhederne nærmere og paalideligere ind paa Livet, end selv de bedste Levnedsskildringer fra andres Haand plejer at evne det. Man faar et fyldigere

og friskere Indtryk af dem. Ved Personhistoriens Fakta kan man saa om nødvendigt uddybe Menneskeskildringen.

Kunsten ved denne som ved Person- og Familiehistorie er at faa Oplysninger, saa man aner Totalbilledet gennem Enkelthederne. Og her hører Breve, Erindringer og Oplysninger fra Samtid og Egn med.

Selvbiografier er noget mere afklarede og gennemarbejdede end det Bidrag, Breve giver, hvor Bestanddelene kan være mindre godt sammenrystede, men — Retouchen er til Gengæld mere fremtrædende i Selvbiografier.

De evigt menneskelige Værdier kan tidt i Breve afspejle sig i en mere fortættet Form end man evner at faa dem ved en tidt forvirret og højt manieret, forjaget og opstillet Samtale. Forskellen mellem Breve og Samtale er ofte det stærkere Pointjageri i Samtalen. Og Følelse og Stemning kan tidt blive mere levende og ægte i et Brev.

Menneskekundskab er godt og principielt nødvendig for enhver Gærning blandt Mennesker. En vis Resignation overfor Omgivelserne hører med til Livet og maa erhverves ad alle gyldige Veje. Overfor ufremkommelige eller upaalidelige Mennesker vil man tidt køre fast, endmere overfor de ondskabsfulde. De kan blive manges Skæbne, og de nyder denne Stilling, men er tidt omtalte. Overfor de upaalidelige, man møder, kan man

komme til at tænke, om man har haft det Uheld at opsøge dem, medens det maaske snarere gælder, at det farlige netop er, at de opsøger én — som deres Natur nu er. — Selv har jeg gengivet lidt forskelligt karakterologisk i andet Afsnit af »Fra Lægens Virkefelt« 1941.

Opfatter man nu som allerede foran debatteret Kontinuiteten mellem det uensartede som Historiens vanskeligste og vigtigste Problem, rummes en Del af dette i de forskellige, til Dels sygelige, Menneskesind, som ikke lader sig beregne og som reagerer anderledes end de fleste andre, de øvrige, gør det.

Umuligheden af at anlægge en fælles Maalestok paa Forskellighederne lærer at fare varsomt frem, bliver det sagt; men havde man ikke Overbevisningen om, at langt de fleste havde det meste tilfælles, saa vilde det se ilde ud for det menneskelige Samfund, alt vilde blive endnu mere uberegneligt, end det i Forvejen er. —

Familiernes Udvikling som Samfundets Grundlag og Byggemateriale vakte ligeledes tidligt min Interesse. Det var nyt Land, som faldt udenfor, hvad der ellers almindeligt omtales og forstaas, et Land, hvor Biologi og Sociologi mødes. Folk er jo lige ved at trække paa Smilebaandet allerede ved Ordet Oldefar, saa ringe er Kendskaben til denslags, og saa svag Forstaaelse er der af Slægternes Sammenhæng.

Eller hvor mange er klare over, at 3 Slægtled repræsenterer eet Aarhundrede.

Da jeg kom til at beskæftige mig med det, saa jeg hurtigt, at man ganske af sig selv fra det tørre Skema kom ind paa mange andre Forhold. Det blev til en Opstilling af en praktisk Samlemaade samt til Interesse for Oplysningernes statistiske Concentrering og endelig sidst, men egentlig ikke mindst, til ligefrem Løsning af et Problem, man hidtil ikke havde forstaaet (se senere i dette lille Skrift).

LIDT OM BREVE

Den ildnende Indflydelse, en Samtale paa et antageligt Niveau, om ikke for ringe Emner, er i Stand til at udøve, har øjensynlig sin Aarsag i, at der lukkes op til Veje og Stier i Tankelivet, som ikke var bleven befærdede paa det Tidspunkt, om en ganske vist oftest noget springende, maaske lidt ultreret eller forjaget Samtale ikke havde været. Der kan komme Apropos'er af virkelig Interesse. Ved at fremsætte Antagelser og Formodninger, eller maaske bizarre Modsætninger, søger de talende at faa nye Synspunkter frem.

Dette er jo vel kendt af enhver, der tænker over det aandelige Liv og dets Vilkaar. En af min Farmors fjærne Forfædre siger 1608 (paa latinske Vers), »at den søgende Aand maa sig styrte ind i

Drøftelsens Kampgny. Her først prøves det ret, hvad der er læst eller tænkt. Thi som den funk-lende Gnist springer frem, naar Stenene mødes, saaledes ildnes din Aand, naar der med Ord slaas til Lyd.«

Noget af det samme, som gælder for Samtale, kan være Tilfældet med Breve — men det bliver tidt her mere ensrettet, mindre springende, mere fortættet; dette kan være en relativ Hvile, og der er den Forskel, at Rollen som Poseur er mindre fremtrædende; Svinkeærinderne maaske ikke saa voldsomme; Paradoxtendensen ikke saa udtalt, som livlig Samtale unægtelig ofte giver den.

Et blivende Spor af det forgængelige eller — »Skyggen af det, der gik under«, kan man længe nok kalde det. Et Brev fra en nulevende er imidlertid mere end det: A letter is half a meeting.

Ved Breve kommer man som sagt Skikkelserne nærmere og paalideligere ind paa Livet, end den meste Fortælling og Beskrivelse evner det. —

Breve kan have *deres* Vanskeligheder. Skriver ikke min Farmors Farmor saa fordringsløst fra Norge 1798: »Det koster mig gjerne en Hoved-Piine, naar ieg skriver et Brev«! Tænker man saa ikke ovenikøbet paa en ubekvem Stol og en rok-kende Chatolklap, daarligt Papir, Gaasefjerpen og maaske slet Aftenbelysning. —

Man ser i det følgende Uddrag af et Brev til min Mormor fra hendes Broder Otto hele en vanske-

lig Situation for sig — Forklaringen er næsten overflødig: Forlovelsen med Fætteren var ved at bryde — og det gjorde den.

Forviklede Forhold 1816. Et Tilbud om Bistand.

Broderen skriver fra Kbh. til Fyen:

d. 27de August 1816.

— — —

At Vilhelm kom hertil med sin Brig i Fredags Aftes har han vel selv meldt Dig. Friborgs Datter og Svigersøn samt en Lieutenant Horn vare med som Passagerer. Jeg besøgte Vilhelm i Mandags Morges hos hans Broder Christian, hvor han logerer. — Hvordan han og Du have det med hinanden veed jeg intet om; da han ikke besvarede mit Brev, som jeg efter din Anmodning skrev ham til til Norge, formoder jeg han ikke har faaet det, og siden har jeg ikke villet spørge ham derom, da han let kunde misforstaae mig og ansee det som en Bebreidelse. — Naar vi have talt sammen har det altid været om ligegyldige Materier, saa jeg veed slet intet om eders Forhold til hinanden. Du veed det vel bedre af hans Breve; thi ved Breve kan man bedre tale om slige Ting end mundtlig. Jeg vil da haabe det er godt; eller maaskee vide I ikke selv, hvordan det er, saaledes gaaer det ofte her i Livet. Jeg spørger da slet ikke derom; men jeg vil blot

bede Dig huske paa, at dersom Du maaskee trænger til et kjærligt Broderhjerter, da veed Du at Du altid kan finde det hos mig; og ingen Betænkelse for min Tids Skyld bør afholde Dig fra at tye dertil, hvis Du behøver det; — — jeg har følt Kærlighedens Glæder og Sorger, og Du kan derfor være vis paa at jeg kan forstaae Dig, og at Du i enhver Henseende kan forlade Dig paa mig.

— — — Lev vel og skriv snart til dine Brødre
 Christian og
 Otto.

*Hvad der foregik paa Frueplads efter Tronskiftet
 Januar 1848.*

(Chr. Lütken skriver som 20-aarig Student til sit Hjem i Sorø):

— — Vi frøs, ventede og kjedede os. — — Chefen var angst og arrig paa en Gang. — — Til Afvexling sang vi lidt af Marseillaisen og af »Længe var Nordens herlige Stamme« til hans endnu større ærgrelse. Endelig kom Prinds Ferdinand med suite, og ligesom de begyndte at oprække haanden og fremsige edsformularen begyndte raabet leve constitutionen! leve friheden! og gjentoges i et permanent hurra, der fyldte pladsen; chefen med consorter var rasende, han hug om sig med kaarden og sporede hesten, prinds F. var arrig og forsøgte forgæves at skaffe sig ordlyd og raabe leve

for kongen. Et hyssen svarede ham, og raabet leve friheden — — Jeg selv var in centro af bevægelsen, stod paa universitetstrappen, og raabte og skreg som en rasende af mine lungers fulde magt; jeg var ogsaa fast rasende, i det mindste borte i det, henreven af øjeblikkets magt. — — Du ved da, at constitutionen laa færdig da kongen blev syg; den skulde blot være revideret og saa proklameret ved det oldenborgske jubilæum.

Lev vel, og sov roligere end jeg har gjort i de sidste nætter.

(To Dage senere):

— — Det var et fuldkomment almindeligt og ægte udbrud af studenternes følelser, og det var en demonstration af vigtighed og betydning, thi den styrkede os i vore følelser og planer, den var udgangspunktet for vor senere enighed, som den vil være det for al vor fremtidige optræden, og den har virket ogsaa udenfor vor sphaere. Studenter have brudt isen og først kaldt frihedens ide til live i folket. — og vel at mærke, vi vare og ere uden ledere, vi handle uvilkaarligt. — — Den gentile embedsverden bagtaler os, taler om gadedrenge osv., og sige: vilde Studenterne endda gjøre noget, kunde de sla vinduerne ind hos jomfru Rasmussen. — — Skriv mig snart til. Eders hengivne

Chr.

*Overmagt. En Farbror omringet paa Als og
Krigsfange i Glogau.*

(Af Breve til Farfar.)

Als, den 24. Juni 1864.

— — Saa var det, vi skulde se at hindre Fjenden i at slaa Bro. — —

Flensborg 30. Juni 1864. Kl. 9 Aften.

Kære Fader! Nu har jeg lidt den Skæbne at blive Krigsfange. — —

Vi kom endelig til Høruphav, men der modtoges vi med en voldsom Salve. Vi løsnede nogle Skud, men da vi saa 2 Regimenter og 8 Kanoner opstillede her, og Fjenden ligeledes rykkede frem i Ryggen og Flankerne, hejste vi et Lommetørklæde (vi var omtrent 50 Mand). — — Der var slet intet at gøre. Fjenden var gaaet over paa 3 forskellige Steder i store Baade (ved Arnkielsøre og Sandbjerg).

Glogau, d. 8. Juli 1864.

Prøjerne er vel ikke komne til København endnu? — — Jeg ser idag brugt et Udtryk som fuldstændigt svarer til Virkeligheden, nemlig: at Linien fra Arnkielsøre til Sønderborg blev »oprullet«.

Og saaledes var det. — —

Vort egentlige Fortrin er vistnok det, at vi holder

bedre ud i en længere Kamp; men sker der et saa kraftigt Angreb og i en saadan Ruf som den 29, saa vil vi blive de svage. — —

Din hengivne
Axel.

En Trøst for Bortrejsen til det fjærne Land.

Min Mor var en Uven af gamle Breve, hjemme og hos Familie. Udryddede dem ligefrem — faa undtagne, som hun ganske vist overlod mig nogle af.

Men kan man tænke sig et smukkere Monument for Datterens Kærlighed og Moderens Værd end at have liggende for sig Brevene fra det fjærne Land fra hver Uge gennem 11 Aar. Lige smukt for Moder og Datter og — for Svigersønnen, naar han gik ind paa Traditionen og paa Fødselsdagen, da Naboens Ur slog, sagde: »Nu ringer Klokkerne i Sorø Kirke,« hvormed han sigtede til, at min Far havde skrevet til Bedstemoder, at da Klokkerne ringede, fik de en Datter; — og samtidig gav han altsaa til Kende, at han ikke havde glemt Dagen.

En af Livets store Sorger.

Brevkort og Brev fra ligeomtalt Datter til Moderen:

Tirsdag (Okt. 1905).

Vi har den bitre Sorg, at vort Solskinsbarn i Gaar er død, pludselig af et Hjerteslag uden fore-

gaaende Sygdom, da Kighosten egentlig var op-
hørt, og hun havde kun haft den ganske let. — —
Mandag Eftermiddag Kl. 5½ kom Telegram:
»Else haabløst syg«, Kl. 6½ kørte vi til Jernbanen
og fik derfor ikke et andet Telegram: Else død af
Hjerteslag. Og hele den lange Rejsenat klamrede
vi os fast til et sidste svagt Haab. Kl. 11 kørte vi
videre i Vogn til Kl. 4 Morgen. Alt var mørkt og
stille i Huset, da vidste vi, at alt var forbi.

BREV TIL EN HISTORIKER*)

Tak for Deres venlige Ord. Ja, Breve giver en
Oprullen af skiftende Horisonter, er uforlignelige
som Billeder af, hvad der er foregaaet. De giver
Begivenhedernes Afspejling i Sindene, og man
kommer tidt nærmere Virkeligheden end anden
Fremstillingsform evner det. Der kan være Billeder,
der kan faa Personer, Tilstande og Tænkemaade,
hele Niveaue, til at staa klart. Kun Samtiden
kendte Stillingen til Bunds og vidste, hvor Skoen
trykkede. Man stilles midt i Tidens Indstilling og
Hændelser og faar dens egen Skildring.

Men naturligvis, Breve, der skal anvendes som
Billeder, skal være korte, overkommelige, ellers maa
de forkortes, men man faar saa ogsaa Begiven-

*) som gav mig Ret; lidt mere er tilføjet.

hedernes Genskær og Samtidens Stilart paa een Gang uden, at Fremstillingen bliver meget brudt.

Et velvalgt og ejendommeligt Brev giver en Belysning af Liv og Tid, af Tænkemaade og Ytringsformer, som ikke let faas *saa* kort og tydelig paa anden Maade. Det bliver et tidshistorisk Billede. Og bruges der flere, kan en vis Fremadskriden opnaas. Breve bruges da ogsaa, men bruges de nok.

Det kan være alskens Forhold, — et Situationsbillede, der viser en Centralstyrelses vanskelige Ernæringsforhold: Skriver ikke Margrethe Valdemarsdatter fra Akershus i Oslo 18/10 1370 og meddeler sin Mand, at hun og hendes ikke har til Livets Ophold, saa der maa gøres noget ved Laan og Indkøb for at skaffe Udvej. Kunde Vanskeligheder illustreres bedre end med talende Linier som disse.

En anden dansk Dame, Mette Iversdatter, »Knud Alfsøns Frue«, omtaler c. 1504 i et Brev til Svante Sture, en »Sot«, hvor »Lagenerne vare, som de var dragne af en Sø«. Ak ja, det har mange kendt ved Nutidens Influenza, — hvad det nu end var for en Omgangssyge, hun fejlede.

Eller for at blive ved det legemlige — her Rejselivet i Januar 1848 — føler vi ikke Medlidenhed med den dagvognskørende, naar »hele Tiden en iskold Blæst var lige i Ansigtet«. — »Hestene kunde eller gad neppe slæbe os; Rejsen var i høj Grad

langvarig, kjedelig og kold«. — (Distance fra Sorø til Roskilde!)

— *Brevstilen* bliver saa atter noget andet; den har sin *Charme*, som det tit er fremhævet; der kan være en *Duft* som af tørrede *Rosenblade*, skriver en *Slægtning*; der kan ogsaa forekomme — og ikke alene i 1500-tallet, som man især har fremhævet det — en *paafaldende Brede*. Hvad siger man om følgende *Indledning 1814* til et iøvrigt *velskrevet Brev* fra en 25-aarig *Dame* — min *Morfars Faster*, der skriver til sine *Forældre*. Det er mange *Linier* for nogle *indledende Ønskers Skyld*:

Kæreste gode Forældre!

Da det imorgen er min kiære gode *Faders Fødselsdag*, paa hvilken Jeg ei selv personlig kan have den *Glæde* at lykønske ham, saa vil jeg i mit *Hjerte ønske*, at min kiære *Fader* maa være ved *Helbred* og det bedste *Befindende* endnu i mange glade *Aar* i *Samling* med min kiære gode *Moder* og os alle, samt at *Gud* vil lade ham henleve sine øvrige *Aar* med mere *Glæde* end det sidst *forvundne* og *skiænke* dem begge *Himmelens bedste Velsignelse*, hvilket *Ønske* jeg beder *Himlen høre!*

Naar saa dertil kommer et *Par Linier* gode *Ønsker* tilsidst i det, det skal indrømmes, 3 *Kvart-sider store Brev*.

OM SLÆGTSNAVNES UDSLETTELSE*)

Aarsagen til, at enhver Slægt, i Betydning af Bærerne af et bestemt Slægtsnavn, tenderer mod Uddøen, er ikke *alene* et Spørgsmaal om Tilfældighed eller om — Livsførelse, men endnu eet meget vigtigt Moment kommer til.

En Forudsætning for disse Overvejelser er det kendte Faktum, at Mand- og Kvindekøn som Regel staar talmæssigt lige, naar det da ikke drejer sig om kun ganske faa. Anvender man saa det gammelkendte skematiserede »Træ« eller giver en billedlig Tegning eller et Skema paa anden Maade for at ridse en Descendens op, kan man f. Eks. anvende 4 Børn (2 Sønner og 2 Døtre) overalt for at faa et ensartet Billede af, hvad der gennemsnitligt vil kunne komme til at foreligge.

Det vil da vise sig, at de paafølgende Slægtled *teoretisk* kan rumme henholdsvis 4, 16, 64, 256 og 1024 Medlemmer, men da kun den ubrudte Mandslinie har Interesse i vor Sammenhæng, vil man hurtigt paa Skemaet opdage, at det kun bliver henholdsvis 2, 4, 8, 16 og 32 Medlemmer af disse Slægtsled, der opfylder Betingelsen at være »Mand efter Mand« og dermed giver Slægtsnavnet videre. Derfor kan der naturligvis godt i et givet Tilfælde være relativt flere, men gennemsnitligt vil det let

*) Smlgn. Pers. Tidsskr. 11 R. II Bd. I H.

ses, at der ikke er det, og kun en Brøkdel af Mulighederne realiseres.

Kort udtrykt udgør da Navnets Bærere en stedse ringere Brøkdel af det samlede Antal Efterkommere efter vedkommende Forældrepar.

Med nogen Sans for Tal som Billede af Forhold eller ved Undersøgelse af virkelige Eksempler vil man forstaa, at efter et Par Hundrede Aar vil der tidt være saa stærk en Afgang, at det er hændeligt, om Navnet dør ud.

Der ligger altsaa en Tendens mod Udslettelse før eller siden i selve Begrebet en Slægt (et Slægtsnavn), en Mandslinie.

Man bliver i det ovenfor fremstillede Eksempel (hvor man selvfølgelig kan anvende et hvilket som helst andet gennemsnitligt Børnetal med et principielt lignende Resultat) ved at halvere en Funktionsrække. Denne faar da Grænseværdien Nul, idet Procenten af den Del af det samlede Antal, som interesserer os, stadig bliver halveret, selv om det teoretisk mulige absolute Antal fordobles for hvert Slægtled. Realisationsprocenten i Slægtleddene vil kun sjældent i Længden være stor nok til at overvinde dette.

Det er da mere end en Tilfældighed, naar de ubrudte Mandslinier ofte udslettes efter halvandet eller efter et Par Hundredaar. Man vil alene tendere imod dette Resultat, fordi Mandnavnet er »Grundlaget«.

Herhjemme gik Gustav Bang 1897 udendvidere ud fra, at naar der 1655 var c. 2000 i den egentlige danske Adel, og dengang kun 950—1000 tilbage, saa skulde dette i sig selv betyde sygelige Tilstande hos Slægten, og »derom kan der fornøftigvis ingen Tvivl være«.

Prof. i Lund *Pontus Fahlbeck's* Tabeller viste, som naturligt var, at de Slægter, der havde et stærkt Overtal af Mandkøn holdt længst. Af 1452 uddøde Slægter var imidlertid $\frac{2}{3}$ uddøde efter c. 150 Aars Forløb. — Ugift Stand (40 %!), Barnløshed, tidlige Dødsfald, i 17 % kun Døtre, var de mere umiddelbare Aarsager til Navnets Udslettelse.

Vi, der erindrer Røret om Bangs Synspunkter i sin Tid, er da klare over, at den her fremsatte Anskuelse »ligger i et andet Plan«.

Man havde ikke, — som man i Overensstemmelse med det foran udviklede skulde have det —, Blik for selve »Tidsfaktoren«s store Betydning. Det er en Slags Fiktion at forlange af Slægten, at den skal leve videre. At det kun er enkelte, der gør det, er i Virkeligheden, om man vil, det naturlige for en Slægt, der ikke *har* naaet en ret omfattende Størrelse, eller undtagelsesvis som det vides om en enkelt mindre, men gammel, Adelslægt, ganske overvejende omfatter mandlig Descendens.

At det ogsaa kan være en kun altfor hensigtsmæssig Livsførelse, der medfører, at Slægtens Existens hører op, bliver et andet Forhold.

MEDDELELSESTEKNIK

Om Meddelelseteknikken i Stamtavler har jeg i Pers. Tidsskrift 10 R VI Bd. 1939 S. 75 gjort opmærksom paa, at man ikke bør nøjes med Hustruernes Forældre, men at ogsaa deres Bedsteforældre bør anføres. Anetavler har ikke alene deres selvstændige Interesse, men kan ogsaa anvendes i en Stamtavle som Supplement her og der, hvor der er Materiale til det.*)

Ved Anvendelse af *fortløbende* Tryk fylder Meddelelserne af de egentlige Data meget lidt. Tallet længst til venstre er Betegnelsen af Slægtledet, og Nummereringen foregaar iøvrigt fra ny i hvert Slægtsled: (4) 1. 2. 3. 4. (8) 1. 2. 3. — — (16) 1. 2. 3 — — —, saaledes som gennemført i mine Slægtebogs-Samlinger (1905—07). Tilsidst i Stamtavlen stilles en Anmærkning om *markante Anlæg* (kunstneriske p. p.) og om *Sygdomme* (om de sidste kan Forff. raadspørge Arve-biologisk Institut eller blot en Læge). —

Jeg gjorde ogsaa opmærksom paa det saakaldte »Kollektiv« til sammenlignende Øjemed, ved hvis Hjælp man med større Udbytte og større Nøjagtighed kan jævnføre forskellige Slægter i forskellige Dele af Befolkningen, forskellige Egne, ja Tider!

*) Der er to Trykfejl: Roels læs Roesle; samt paa L. 22 fra neden: Overflødighed læs Overdødelighed.